

УДК: [617-089+611.9]:378.6.09

**ORGANIZATION OF DISTANCE LEARNING OF CLINICAL
ANATOMY AND OPERATIVE SURGERY IN QUARANTINE
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КЛІНІЧНОЇ
АНАТОМІЇ І ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ КАРАНТИНУ**

Bilash S.M./ Білаш С.М.

d.biol.s., prof. / д.біол.н., проф.

Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava, Shevchenko, 23, 36011

Українська медична стоматологічна академія, Полтава, Шевченка, 23, 36011

Pronina O.M./ Проніна О.М.

d.med.s., prof. / д.мед.н., проф.

Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava, Shevchenko, 23, 36011

Українська медична стоматологічна академія, Полтава, Шевченка, 23, 36011

Koptev M.M. / Коптев М.М.

s.med.s., as. prof. / к.мед.н., доц.

Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava, Shevchenko, 23, 36011

Українська медична стоматологічна академія, Полтава, Шевченка, 23, 36011

Oliinichenko Ya.O./ Олійніченко Я.О.

teach./ викл.

Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava, Shevchenko, 23, 36011

Українська медична стоматологічна академія, Полтава, Шевченка, 23, 36011

Анотація. В роботі розглядається організація дистанційного навчання на кафедрі клінічної анатомії і оперативної хірургії Української медичної стоматологічної академії в умовах вимушеного карантину. Використання Інтернет-платформи GoogleClassroom дозволило організувати активну дистанційну роботу викладачів із студентами, які вивчають клінічну анатомію і оперативну хірургію. Заняття у Google-класах дозволяють не тільки донести до студентів важливу навчальну інформацію, але й об'єктивно оцінювати стан їхньої індивідуальної підготовки та рівень отриманих знань.

Брак роботи на фіксованому матеріалі можна певним чином компенсувати демонстрацією навчальних відеофільмів із записами оперативних втручань.

Ключові слова: *дистанційне навчання, клінічна анатомія і оперативна хірургія, освітні інтернет-ресурси.*

Abstract. *The organization of distance learning at the Department of Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Ukrainian Medical Stomatological Academy in conditions of forced quarantine is considered in the work. The use of the GoogleClassroom Internet platform allowed to organize active distance work of teachers with students for studying clinical anatomy and operative surgery. Classes in Google classes allow not only to convey to students important educational information, but also to objectively assess the state of their individual training and the level of acquired knowledge. The lack of work in fixed material can be compensated in some way by showing educational videos with recordings of surgical interventions.*

Key words: *distance learning, clinical anatomy and operative surgery, educational online resources.*

Вступ. Пандемія коронавірусної хвороби, спричиненої COVID-19, суттєво вплинула на всі звичні процеси суспільного життя. Для запобігання поширенню вірусу серед учнівської та студентської молоді в Україні, як і в більшості країн світу, керівникам закладів освіти було рекомендовано організувати роботу працівників закладів освіти дистанційно. Тому організація навчального процесу в умовах карантину стала повністю залежною від сучасних інформаційних технологій та Інтернету. Медичні виші завжди відрізнялися винятково очною формою навчання студентів. Дистанційне навчання з вивчення медичних дисциплін потребувало пошуку оптимальних моделей взаємодії учасників освітнього процесу, які б дозволили отримувати студентам якісні знання та, по можливості, оволодівати практичними навичками.

Метою статті є опис загального підходу до вивчення клінічної анатомії і оперативної хірургії в Українській медичній стоматологічній академії в умовах вимушеного дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Клінічна анатомія і оперативна хірургія є напівклінічною інтегративною дисципліною, яка систематизує усі відомості з морфології людини відповідно до практичних медичних потреб [1]. Ця дисципліна є своєрідним «містком» від теорії до клініки, а вивчення та виконання навчальних операцій ще більше поєднує клінічну анатомію і оперативну хірургію із практичною медициною. Важливою складовою навчального процесу, при вивченні цього складного і об'ємного предмету, є робота над розвитком у студентів клінічного мислення. У формуванні клінічного мислення майбутнім лікарям значно допомагає робота над вирішенням ситуаційних задач та тестів із клінічним ухилом [2]. При дистанційній формі навчання саме завдання та ситуаційні задачі, складені за методом кейсів, можуть широко використовуватися для роботи зі студентами.

Під час дистанційних практичних занять зі студентами викладачі кафедри клінічної анатомії і оперативної хірургії перевагу надають використанню Інтернет-платформи Google Classroom. Вона не потребує використання складного технічного обладнання, дозволяє створювати класи, навчатися в яких можуть усі студенти, яким викладач надасть відповідний доступ. Наш досвід свідчить, що основні складові освітнього процесу можуть бути відтворені на базі Google Classroom. Вона дозволяє завантажувати різні матеріали для успішного навчання: презентації лекцій, матеріали із тем практичних занять та для самостійної роботи, відеофайли тощо.

Особливо цінним є можливість за допомогою GoogleClassroom оцінити знання студентів різними способами: за допомогою наборів тестових запитань, шляхом розв'язання ситуаційних задач або спеціально розроблених завдань. Тестові завдання переважно складені у форматі Крок-1, що також має важливе значення для підготовки студентів до ліцензійного іспиту. Ситуаційні задачі здебільшого створені з клінічним ухилом за типом кейсів і передбачають надання відповідей одразу на кілька питань, які дозволяють різнобічно оцінити знання студентів і з клінічної анатомії, і з оперативної хірургії та їхнє вміння клінічно мислити. Крім того, використовуючи функцію коментарів, викладач

може активно спілкуватися зі студентами, задавати додаткові чи уточнювальні запитання, що дозволяє об'єктивно оцінити роботу кожного. Надзвичайно важливою є можливість зберігати надіслані студентами роботи, а також інформацію про активне спілкування викладача із студентами, яка залишається у розділі «Коментарі». Завдяки функції коментарів студенти, у свою чергу, мають змогу звертатися до викладача із запитаннями про складні чи незрозумілі для них матеріали, які зустрічаються при вивченні дисципліни.

Таким чином, теоретична частина кожного практичного заняття, завдяки використанню Інтернет-платформи GoogleClassroom, проходить наближено до аудиторного навчання: із вирішенням ситуаційних задач, тестів, спеціально складених завдань та навіть із спілкуванням шляхом листування у розділі «Коментарі». Недоліком цієї моделі навчання є відсутність візуального контакту між суб'єктами навчального процесу та неможливість контролю дотримання принципів академічної доброчесності студентами при виконанні ними персональних контрольних завдань.

Ще однією важливою проблемою при дистанційному вивченні клінічної анатомії і оперативної хірургії є неможливість повноцінного оволодіння практичними навичками. Зазвичай, якщо темою практичного заняття передбачено проведення навчальних операцій, в аудиторіях студенти виконують їх на трупному чи фіксованому матеріалі у складі хірургічних бригад. Навчання у формі такої ділової гри дозволяє кожному студенту відчути себе членом хірургічної бригади, яка виконує оперативне втручання в умовах, наближених до реальних, краще оволодіти практичними навичками та професійними вміннями. При дистанційному навчанні неможливо забезпечити повноцінну практичну роботу студентів. Можливо лише продемонструвати техніку виконання хірургічних маніпуляцій та оперативних втручань шляхом завантаження до Google-класів відповідних відеофільмів, створення віртуальних операційних.

Таким чином, повне переведення навчальних закладів на дистанційну форму роботи потребувало широкого впровадження нових форм організації

навчального процесу, активізації професорсько-викладацького складу кафедри клінічної анатомії і оперативної хірургії, його кращого опанування навичкам роботи із комп'ютерною технікою та віртуальними навчальними програмами, подальшої самоосвіти. Для студентської спільноти питання самоосвіти також стало надзвичайно актуальним. При достатній мотивації, самоосвіта дисциплінує студента, спонукає до пошуку сутності проблеми, що вивчається, кращого розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу.

Висновок. Використання Інтернет-платформи GoogleClassroom дозволило організувати активну дистанційну роботу викладачів із студентами, які вивчають клінічну анатомію і оперативну хірургію. Заняття у Google-класах дозволяють не тільки донести до студентів важливу навчальну інформацію, але й об'єктивно оцінювати стан їхньої індивідуальної підготовки та рівень отриманих знань. Брак роботи на фіксованому матеріалі можна певним чином компенсувати демонстрацією навчальних відеофільмів із записами оперативних втручань.

Література:

1. Вовк Ю.Н. Клиническая анатомия – основа современной морфологии и хирургии // Морфология. 2016. № 3. С. 354-357.
2. Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М., Пирог-Заказникова А.В. Організація контролю якості освіти при вивченні клінічної анатомії та оперативної хірургії // Науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах». Полтава, 22 березня 2018. С. 25-26.